

WORLD UYGHUR CONGRESS

uyghurcongress.org

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى خەۋەرنامىسى

WORLD UYGHUR CONGRESS

2022-يىلى 4-ئايلىق سان

- ▶ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتى رەئىسى ، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قورۇلۇشى رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىم مالايسىيا ۋە ھېندونىزىيەلەردە زىيارەتتە بولدى
- ▶ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى گېرمانىيەنىڭ كۆلن شەھرىدە تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا ئىقتىسادىي پائالىيەت ئورۇنلاشتۇردى
- ▶ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاۋۇستىرىيەنىڭ پايتەختى ۋېنada تۈرك- ئىسلام تەشكىلاتلىرى ۋە باشقا مۇسۇلمان تەشكىلاتلىرىغا ئىقتىسادىي پائالىيەت ئورۇنلاشتۇردى
- ▶ ئامېرىكىنىڭ ب د ت دىكى باش ئەلچىسى لىندا توماس خانىم گۈلشەن ئابباس خانىمغا ئامېرىكىنىڭ ئىگە چىقىشى كېرەكلىكى ھەققىدە چاقىرىق قىلدى
- ▶ دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى كېڭەيتىلگەن ۋەكىللەر يىغىنى جەنۇبىدىكى ب د ت بىناسى ئالدىدا كەڭ -كۆلەملىك نامايىش ئورۇنلاشتۇرۇشنى قارار قىلدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ دېرىكتورى ئۆمەر قانات ئەپەندىم مالايسىيادا بىر يۈرۈش زىيارەتلەردە بولدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ دېرىكتورى ئۆمەر قانات ئەپەندىم مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ مالايسىياغا سوزۇلغان قارا قولنىڭ ۋە مالايسىيادىكى گۇماشتىلىرىنىڭ تەقىب قىلىشى، پاركەندىچىلىك سېلىشى، ھەتتا سۈنئىي ئۇسۇلدا قاتناش ۋە قەسىيە پەيدا قىلىپ زىيانكەشلىك قىلىشقا ئۇرۇنۇشىغا قارىماستىن 14 - ئاپرىل باشلىغان مالايسىيا زىيارىتىنى مۇۋاپىقەتلىك ئاخىرلاشتۇرۇپ 17 - ئاپرىل كۈنى ھىندونوزىيەگە يۈرۈپ كەتتى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىمنىڭ بۇ قېتىمقى مالايسىيا زىيارىتىدىن ئالدىن خەۋەر تاپقان مالايسىيادىكى خىتاييە رەس گېزىتلەردىن <كوۋەراگە> گېزىتى 13 - ئاپرىل كۈنى «ئافغانىستان ۋە ئىراقنى ۋەيران قىلغان ئىسلامنىڭ ھەقىقىي دۈشمىنى ئامېرىكىنىڭ سىردىشى ئۆمەر قاناتنىڭ مالايسىياغا كىرىشىنى توسۇپ قالايلى» دىگەن ماۋزۇدا باشماقچىلىق قىلىپ ئۆمەر قانات ئەپەندىمگە تەلۋىلەرچە ھۇجۇم قىلىش بىلەن بىرگە، مالايسىيا ھۆكۈمىتىنى ئۆمەر قاناتنىڭ مالايسىياغا كىرىشىنى چەكلەشكە چاقىرىغان، شۇنداق بولۇشىغا قارىماي 14 - ئاپرىل كۈنى مالايسىيانىڭ پايتەختى كۇئالالۇمپۇرغا توسالغۇسىز يېتىپ كەلگەن ئۆمەر قانات ئەپەندىم، ئايرۇدۇرومدا مالايسىيا ئۇيغۇرلارنى قوللاش ھەرىكىتىنىڭ رەئىسى زۇھرى يۇھىي ۋە مالايسىيا ئىسلام تەشكىلاتلىرى مەسلىھەتچىلەر كېڭىشىنىڭ ۋەكىللىرى تەرىپىدىن قىزغىن كۈتۈۋېلىنغان

ئۆمەر قانات ئەپەندىمنىڭ بىلدۈرۈشىچە، ئۇ كۇئالالۇمپۇرغا يېتىپ كەلگەن كۈندىن ئېتىبارەن ئۇنىڭ ئارقىسىغا خىتايچىراي بەزى گۇمانلىق كىشىلەر كىرىۋالغان، ھەتتا بەزى پايلاقچىلار قىلچە تەپ تارتماستىن ئۇنىڭ ئەتراپىدا چۆگۈلەپ يۈرۈپ ئۇنىڭ ھەر بىر ھەرىكىتىنى ۋىدېئو ۋە رەسىمگە تارتىش ئارقىلىق ئۆمەر قانات ئەپەندىمنىڭ كۆزىنى قورقۇتۇشتا ئۇرۇنغان. بۇ سەۋەبتىن مالايسىيا بىخەتەرلىك ئورگانلىرى ئۆمەر قانات ئەپەندىمنى تەكلىپ قىلغان مالايسىيادىكى ئىسلام ۋە ئاممىۋىي تەشكىلاتلارنىڭ جىددىي تەلپىگە ئاساسەن ئۆمەر قانات ئەپەندىمگە بولغان ئامانلىق تەدبىرلىرىنى ئالاھىدە كۈچەيتكەن، ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىش ئۈچۈن مەخپىي ساقچى خادىملىرىنى ئورۇنلاشتۇرغان، ئۆمەر قانات ئەپەندىم 15 - ئاپرىل كۈنى ئامېرىكىنىڭ مالايسىيادا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى بىلەن كۆرۈشۈپ بۇخىل نورمالسىز ھادىسىلەرنى ئىنكاس قىلغان، ئامېرىكا باش ئەلچىسىمۇ ئۆمەر قانات ئەپەندىمنىڭ بىخەتەرلىكىگە ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ بەزى ئامانلىق تەدبىرلىرىنى يولغا قويغان

ختاينىڭ مالايسىيادىكى گۇماشتىلىرى شۇ دەرىجىدە ھەددىدىن ئاشقانىكى، 17 - ئاپرىل كۈنى ئۆمەر قانات ئەپەندىم مالايسىيانىڭ بىر نەپەر پۇخراچە كېيىڭەن ساقچىسى ھەيدىگەن ماشىنىغا ئولتۇرۇپ ھىندىنوزىيەگە سەپەر قىلىش ئۈچۈن كۇئالالۇمپۇر ئايرودرومىغا كېتىۋاتقاندا بىر گۇمانلىق ماشىنا ئۆمەر قانات ئەپەندىم ئولتۇرغان ماشىنىنىڭ ئارقىدىن كېلىپ ئۈسكەن، بەختكە يارىشا يارىلىنىش ۋەقەسى يۈز بەرمىگەن، ماشىنىنى ھەيدىگەن ساقچى ماشىنىنى توختاتماي ھەيدەپ ئۇدۇل ئايرودۇرۇمغا ئېلىپ بارغان، ئۇلارنى ئۈسكەن ماشىنىمۇ بىر مەھەل ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن قوغلاپ بېقىپ ئايرودۇرۇمغا ئاز قالغاندا غايىپ بولغان، مالايسىيا ساقچى ئورگانلىرى بۇ ۋەقەدىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن ئۆمەر قانات ئەپەندىمنى قوغداش ئۈچۈن ئايرودۇرۇمدا ئۇنىڭ يېنىغا مەخسۇس 5 نەپەر ساقچى ئورۇنلاشتۇرۇپ، تاكى ئۆمەر قانات ئەپەندىم ئايرۇپىلانغا چىققانغا قەدەر ئۇنىڭغا ھەمراھ بولغان.

ختاينىڭ ۋە ئۇنىڭ مالايسىيادىكى گۇماشتىلىرىنىڭ ئەسلى مەقسىدىنىڭ بۇخىل رەزىل ۋاستىلار ئارقىلىق ئۇنى قورقۇتۇپ مالايسىيا زىيارىتىدىن ۋاز كەچتۈرۈش ئىكەنلىكىنى، ئەمما ئۆزىنىڭ بۇ قېتىمقى مالايسىيا زىيارىتىنىڭ ئەسلىدە كۈتكەندىنمۇ بەكەرەك مۇۋاپىقىيەتلىك بولغانلىقىنى تەكىتلەپ ئۆتكەن ئۆمەر قانات ئەپەندىم، ختاينىڭ ئىسلام ئەللىرىدىكى تەسىرى ۋە نۇپۇزىنىڭ ھازىرمۇ ھەم ئىنتايىن كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى، ئۇيغۇر داۋاسىنىڭ ئىسلام ئەللىرىدىكى تەسىرىچانلىقىنى ئاشۇرۇشنى ئۆزىنىڭ ئەڭ ئاساسلىق كۈنتەرتىپلىرىنىڭ بىرى قىلغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ختاينىڭ تۈرلۈك تەھدىت ۋە بېسىملىرىغا قارىماستىن ئۆزىنىڭ بۇ نىشانغا يېتىش ئۈچۈن يەنىمۇ غەيرەت ۋە جاسارەت بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسۈتىدىغانلىقىنى ئېيتىپ ئۆتتى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىنىڭ مالايسىيا زىيارىتى كۈتەرتىپى تۆۋەندىكىچە:

- 14 - ئاپرېل مالايسىياغا يېتىپ كەلگەن ئۆمەر قانات ئەپەندىم، شۇ كۈنى كەچتە مالايسىيادىكى تەسىرى كۈچلۈك ئاممىۋىي تەشكىلاتلارنىڭ بىرى ھىساپلانغان «ۋافىق تەشكىلاتى» تەرىپىدىن كۇئالالۇمپۇر تەنەرا مېھمانخانىسىدا ئۆتكۈزۈلگەن ۋە مەخسۇس ئۇيغۇرلار مەسىلىسى ئاساسى تېما قىلىنغان ئىپتار پائالىيىتىگە قاتناشقان، ئىپتارغا تەكلىپ قىلىنغان مالايسىيادىكى ھەر ساھە زاتلىرىنىڭ ۋە ياش ئاكتىۋىستلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇرلار مەسىلىسى ھەققىدە سورىغان تۈرلۈك سوئاللىرىغا تەپسىلىي جاۋاپ بەرگەن .
- 14 - ئاپرېل كۈنى كۇئالالۇمپۇردا مالايسىيا پارلامېنت ئەزاسى ۋە سابىق ياشلار مىنىستىرى سىيەد ساددىق ئەپەندىم بىلەن ئايرىم كۆرۈشۈش ئېلىپ بېرىپ ئۇنىڭغا شەرقىي تۈركىستاننىڭ ئۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى ۋە خەلقارانىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىغا كۆرسۈتۈۋاتقان ئىنكاسلىرى، شۇنداقلا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشەببۇسى بىلەن لوندوندا قۇرۇلغان ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىنىڭ ئۆتكەن يىلى 12 - ئاينىڭ 9 - كۈنى ئېلان قىلغان ھۆكۈمىنىڭ ئاساسلىق مەزمۇنى ھەققىدە مەلۇمات ۋە چۈشەنچە بەرگەن .
- 15 - ئاپرېل كۈنى ئامېرىكىنىڭ مالايسىيادىكى باش ئەلچىخانىسىنى زىيارەت قىلغان، باش ئەلچى مايكفېرس ئەپەندىم ۋە ئەلچىخانا خادىملىرى بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇلارغا مالايسىيادىكى ئىتتىپاقداش تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توختۇتۇش ئۈچۈن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشى بىلەن ھەمكارلىشىپ ئېلىپ بېرىۋاتقان پائالىيەتلىرى ھەققىدە مەلۇمات بەرگەن .
- شۇ كۈنى ئۆمەر قانات ئەپەندىم يەنە مالايسىيا تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىنىڭ مەسلىھەتچىسى ۋە ئىسلام ئەللىرى ھەمكارلىق تەشكىلاتى مۇستەقىل كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىنىڭ كومىسسارى ئاھماد ئازام ئاب راھمان ئەپەندىم بىلەن ئايرىم ئۇچرۇشۇش ئېلىپ بېرىپ، ئۇنىڭ بىلەن ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى مەسىلىسىنى ئىسلام ئەللىرى ھەمكارلىق تەشكىلاتىنىڭ كۈنتەرتىپىگە قانداق كىرگۈزۈش ۋە ئۇيغۇرلار مەسىلىسىدە ئىسلام ئەللىرىنى قانداق ھەرىكەتكە كەلتۈرۈش قاتارلىق مەسىلىلەر ئۈستىدە تەپسىلىي مۇزاكىرە ئېلىپ بارغان .
- 16 - ئاپرېل كۈنى «مالايسىيا مۇسۇلمان ياشلىرى تەشكىلاتى ئابىم» تەرىپىدىن <ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسى : بىز نېمە ئۈچۈن كۆڭۈل بۆلۈشمىز كېرەك ؟ > دېگەن تېمىدا مۇھاكىمە يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى. ئۆمەر قانات ئەپەندىم بىلەن بىرگە مالايسىيادىكى ئىسلام ۋە خىرىستىيان تەشكىلاتلىرىنىڭ مەسئۇللىرى، ئادۋوكاتلار ۋە ھوقۇقچىلارنىڭ قاتنىشىشىدا ئۆتكۈزۈلگەن مەزكۇر مۇھاكىمە يىغىنىدا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ تەشەببۇسى ۋە ئەزىزى بىلەن 2020-يىلى 9-ئايدا لوندوندا قۇرۇلغان "ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسى" نىڭ رەئىسى، داڭلىق ئادۋوكات جېففېرى نايسى ئەپەندىم تور ئارقىلىق ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىنىڭ قۇرۇلۇش سەۋەبى، ئۆتكۈزگەن ئىسپات ئاڭلاش يىغىنلىرى ۋە سوت كوللىگىيەسىنىڭ ئۆتكەن يىلى 12 - ئاينىڭ 9 - كۈنى چىقارغان ئاخىرقى ھۆكۈمىنىڭ مەزمۇنى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات ۋە چۈشەنچە بەرگەن .

ئۆمەر قانات ئەپەندىم يىغىندا قىلغان سۆزىدە، ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىنىڭ ئۆتكەن يىلى 12 - ئاينىڭ 9 - كۈنى < خىتاينىڭ شەرقىي تۈركىستاندا يۈرگۈزۈۋاتقان قىلمىشلىرى ئىرقىي قىرغىنچىلىق ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت > دەپ چىقارغان ھۆكۈمنىڭ ئېلاندىيە قاتارلىق بەزى دۆلەتلەرنىڭ پارلامېنتلىرى تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنغانلىقىنى، كۆپلىگەن خەلقئارالىق تەشكىلات ۋە ئورگانلارنىڭمۇ ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىنىڭ بۇ ھۆكۈمىدىن موھىم قانۇنىي ئاساس سۈپىتىدە پايدىلىنىۋاتقانلىقىنى خاتىرىلىتىپ ئۆتۈش بىلەن بىرگە، مالايسىيا پارلامېنتى ۋە ھۆكۈمىتىنىڭمۇ ئۇلاردىن ئۆلگە ئېلىپ ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىنىڭ ھۆكۈمىنى قوبۇل قىلىپ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن ئەمىلىي ھەرىكەتكە ئۆتۈشنى ئۈمىت قىلىدىغانلىقىنى ئىپادە قىلغان.

16 - ئاپرىل كۈنى بولسا مالايسىيادىكى ئەڭ چوڭ موسۇلمان تەشكىلاتلىرىنىڭ بىرى ھىساپلانغان موسۇلمان ياشلار ھەرىكىتى ئابىم تەشكىلاتى ئۆمەر قانات ئەپەندىمىنىڭ شەرىپىگە كۇئالالۇمپۇردىكى تاما مەھمانخانىسىدا مەخسۇس ئىپتىدار پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرۇپ، مالايسىيادا كېلەر رامازان ئېيىغىچە داۋام قىلىدىغان ئۇيغۇرلارنى قوللاش ۋە قوغداش ھەرىكىتىنىڭ بۇ قېتىمقى ئىپتىدار پائالىيىتى ئارقىلىق رەسمىي باشلانغانلىقىنى جاكارلىغان.

ئىپتىدار پائالىيىتىدە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن خىتايغا قارشى ھەرىكەت ئېلىپ بېرىۋاتقان ۋە ئۇيغۇر خەلقىگە يېقىندىن ھېسداشلىق قىلىپ كېلىۋاتقان مالايسىيادىكى ھەرقايسى ئىسلام تەشكىلاتلىرى، ئاممىۋىي تەشكىلاتلار ۋە ئاكتىۋىستلارغا پۈتۈن شەرقىي تۈركىستان خەلقى نامىدىن ئالاھىدە رەھمەت ئېيتقان ئۆمەر قانات ئەپەندىم، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىنىڭ، بولۇپمۇ ئىسلامىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان زىيانكەشلىكلىرىنىڭ ھازىرمۇ شىددەت بىلەن داۋام قىلىۋاتقانلىقىنى، ئىسلامىيەتنىڭ ئەڭ زور دۈشمىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى مەجبۇرى دىنسىزلاشتۇرۇۋاتقان، مەسچىت ۋە مازارلىقلارنى چېقىپ تۈزلەۋاتقان، قۇرئانى كەرىم ۋە دىنىي ئەسەرلەرنى كۆيدۈرۈپ كۈل قىلىۋاتقان مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ دەل ئۆزى ئىكەنلىكىنى ئالاھىدە تەكىتلەپ ئۆتكەن ۋە ئىسلام دۇنياسىنى ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىغا قارىتا سۈكۈتنى بۇزۇپ ئورنىدىن دەس تۇرۇشقا چاقىرىق قىلغان.

مالايسىيا زىيارىتىنىڭ ئاخىرقى كۈنى، يەنى 17 - ئاپرىل كۈنى مالايسىيانىڭ ھاكىمىيەت بېشىدىكى پارتىيەسى «ئۇمىو پارتىيەسى» نىڭ مۇئاۋىن رەئىسى موھەممەد كىھالەد نوردىن، ئۆكتىچى پارتىيەلەردىن «مىللىي ئادالەت پارتىيىسى» نىڭ پارلامېنتىدىكى غوللۇق ئەزاسى ۋە مالايسىيا پارلامېنتى بىخەتەرلىك كومىتېتى ئەزاسى سىيەد ئىبراھىم ئەپەندىلەر بىلەن ئۇچرىشىپ، ئۇيغۇر قىرغىنچىلىقىنى توختۇتۇش ئۈچۈن ئورتاق ئېلىپ بارىدىغان خىزمەتلەر ھەققىدە مۇزاكىرە ئېلىپ بارغان.

مالايسىيادىكى زىيارىتىنى مۇۋاپىقىيەتلىك ئاخىرلاشتۇرغان ئۆمەر قانات ئەپەندىم 17 - ئاپرىل كۈنى جاكارتاغا يېتىپ كېلىپ ھىندىنوزىيەدىكى زىيارىتىنى باشلىدى

خىتاينىڭ تۈرلۈك توسقۇنلۇقلىرىغا قارىماستىن 14 - ئاپرىل باشلىغان مالايسىيا زىيارىتىنى مۇۋاپىقىيەتلىك ئاخىرلاشتۇرۇپ، 17 - ئاپرىل كۈنى دۇنيانىڭ ئەڭ چوڭ موسۇلمان دۆلىتى ھىندىنوزىيەگە يېتىپ كەلگەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى، ئۇيغۇر كىشىلىك ھوقۇق قۇرۇلۇشىنىڭ دېرىكتورى ئۆمەر قانات ئەپەندىم 18 - ئاپرىل كۈنى جاكارتادا بىر قاتار مۇھىم ئۇچۇرلار ۋە سۆھبەتلەردە بولدى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىم 18 - ئاپرىل كۈنى ئالدى بىلەن ھىندىنوزىيە پارلامېنتى پارلامېنتلار ئارا ھەمكارلىق كومىتېتىنىڭ رەئىسى ۋە ھىندىنوزىيە پارلامېنتىنىڭ سابىق رەئىسى دوكتور فادلى زون ئەپەندىم بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇنىڭغا ئۇيغۇرلارنىڭ نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتى، شۇنداقلا ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنىڭ خەلقئارادىكى ئىنكاسلىرى ھەققىدە تەپسىلىي مەلۇمات بېرىش بىلەن بىرگە، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ھىندىنوزىيە پارلامېنتى ۋە ھۆكۈمىتىدىن كۈتىدىغان بەزى كونكرېتلىق تەلەپلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى. دوكتور فادلى زون ئەپەندىم ئۇچۇرلارنىڭ قىلغان سۆزىدە ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى مەسىلىسىنى ھىندىنوزىيە پارلامېنتىنىڭ كۈنتەرتىپىگە ئېلىپ كېلىش، ھىندىنوزىيە ھۆكۈمىتىنىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توسۇپ قېلىشى ئۈچۈن، خىتاينىڭ قارشى جەددى تەدبىر قوللۇنۇشىغا ھەيدەكچىلىك قىلىشقا پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسۈتۈدىغانلىقىنى ئىپادە قىلدى.

شۇ كۈنى ئۆمەر قانات ئەپەندىم يەنە، ھىندىنوزىيە ئۆلىمالار كېڭىشى بىلەن ھىندىنوزىيەدىكى ئەڭ نوپۇزلۇق موسۇلمان تەشكىلاتى ھىساپلانغان «مۇھەممەدىيا تەشكىلاتى» مەركىزى كېڭىشىنىڭ ئالىي مەسلىھەتچىسى مۇھىيىدىن جۇنئەدى ئەپەندىم تەرىپىدىن ئورۇنلاشتۇرۇلغان مەخسۇس ئۇيغۇرلار مەسلىھىتى ھەققىدىكى مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا ۋە ئىپتىدار زىياپىتىگە قاتنىشىپ، ھىندىنوزىيە مەتبۇئاتلىرىنىڭ ۋە ئىپتىدارغا قاتناشقان ھەر ساھە زاتلىرىنىڭ شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇرلار مەسلىھىتى ھەققىدە سورىغان تۈرلۈك سوئاللىرىغا جاۋاب بەردى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىم بۇ ھەقتە قىلغان سۆزىدە، ئىسلامىيەتنىڭ ئەڭ زور دۈشمىنى ھىساپلانغان مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقى ئۈستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ ھازىرمۇ ھەم جەددى داۋام قىلىۋاتقانلىقىنى، خىتاينىڭ ئېلىپ بېرىۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرىنىڭ لوندوندا قۇرۇلغان ئۇيغۇر سوت كۆلىمىگە سى تەرىپىدىنمۇ قانۇنىي تەرتىپلەر بويىچە رەسمىي دەلىللەپ چىقىلغانلىقىنى، ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنىڭ

ئامېرىكا، كانادا، گوللاندىيە، ئەنگىلىيە، بېلگىيە، فىرانسىيە، ئېرلاندىيە، چېخىيە ۋە لىتۋا قاتارلىق 9 دۆلەت تەرىپىدىن رەسمىي يوسۇندا ئېتىراپ قىلىنغانلىقىنى، ئەپسۇسكى ئىسلام ئەللىرىنىڭ ھەممىسىنىڭ دىگۈدەك ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى مەسلىھىتىدە سۈكۈت قىلىپ تۇرۇۋېلىش پوزىتسىيەسىدە بولۇپ كەلگەنلىكىنى تەكىتلەپ ئۆتۈش بىلەن بىرگە، ئىسلام ئەللىرىنىڭ بۇخىل پاسسىپ پوزىتسىيەسىنىڭ موسۇلمان شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى ئېغىر دەرىجىدە رەنجىتكە ئلىكىنى، شۇنىڭ ئۈچۈن ھىندىنوزىيە ۋە باشقا ئىسلام ئەللىرىدىكى دىنىي تەشكىلاتلار ۋە ئاممىۋىي گۇرۇپپىلارنىڭ ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقىنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن ئۆزلىرىنىڭ ھۆكۈمەت ۋە پارلامېنتلىرىغا بولغان بېسىمنى يەنىمۇ كۈچەيتىشنىڭ تولىمۇ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

بۇ پائالىيەتكە ساھىپخانلىق قىلغان مۇھىدىن جۇئائىدى ئەپەندىم 2018 - يىلى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ تەكلىپى بىلەن شەرقىي تۈركىستاننى زىيارەت قىلغان ھىندونوزىيە ھەيئىتىنىڭ رەئىسى بولغان، شۇ قېتىمقى زىيارەت مەزگىلىدىمۇ خىتاي ھۆكۈمىتى شەرقىي تۈركىستاندا ساختا مەنزىرىلەرنى ئالدىن ياساپ چىقىش ئارقىلىق ھىندونوزىيە ھەيئىتىنىڭ كۆزىنى بۇياشقا ئۇرۇنغان ئىدى. ئۆمەر قانات ئەپەندىم 18 - ئاپرېل كۈنى يەنە جاكارتادىكى ئەڭ چوڭ مەسجىد ھىساپلانغان ئىستىقلال مەسجىدىنىڭ باش ئىمامى پىراففىسۇر دوكتۇر نەسرۇددىن ئۇمار ئەپەندىم ۋە ئۇنىڭ ياردەمچىلىرى بىلەنمۇ ئۇچرۇشۇش ئېلىپ بېرىپ ئۇلارغا ئۇيغۇر ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدە تەپسىلى مەلۇمات بېرىش ئىمكانىيىتىگە ئېرىشتى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىم شۇ كۈنى يەنە ئامېرىكىنىڭ جاكارتادىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ مەسئۇل خادىملىرى بىلەن ئايرىم ئۇچرۇشۇش ئېلىپ بېرىپ ئۇيغۇر مەسىلىسىنىڭ ھىندونوزىيەدىكى يۈزلۈنۈشى ھەققىدە سۆھبەت ئېلىپ باردى.

بۈگۈن، يەنى 19 - ئاپرېل ئەتىگەندە جاكارتادىكى < مۇھەممەدىيە تەلىۋىزىيەسى > نىڭ مەخسۇس زىيارىتىنى قوبۇل قىلىپ شەرقىي تۈركىستان ۋە ئۇيغۇرلار مەسىلىسى، جۈملىدىن ئۇيغۇر شەرقىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدە ئومۇمىي مەلۇمات بەرگەن ئۆمەر قانات ئەپەندىم، ئارقىدىنلا ھىندونوزىيە ۋە مالايىسىيەدىكى ئىسلام تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن جاكارتادا بىرلىكتە ئۇيۇشتۇرۇلغان ئۇيغۇر شەرقىي قىرغىنچىلىقى ھەققىدىكى مۇھاكىمە يىغىنىغا قاتنىشىپ دوكلات بەردى.

بۇ قېتىمقى يىغىنغا مالايىسىيە ئىسلام تەشكىلاتلىرى مەسلىھەتچىلەر كونسەيىنىڭ مەسئۇلى فادىھىل يۈسۈپ ئەپەندىمىڭمۇ كۇئالالۇمپۇردىن ئاتايىتەن جاكارتاغا كېلىپ قاتنىشىشى ئۆمەر قانات ئەپەندىمىنى ئالاھىدە مەمنۇن قىلدى.

ئۆمەر قانات ئەپەندىمىڭ بۇ قېتىمقى ھىندونوزىيە زىيارىتى ھىندونوزىيەنىڭ نوپۇزلۇق مەتبۇئاتلىرىدىمۇ كەڭ دائىرىدە ئورۇن ئالدى.

دۇنيانىڭ ئەڭ چوڭ موسۇلمان دۆلىتى ھىساپلانغان ھىندونوزىيەدە 216 مىليون موسۇلمان ياشايدۇ ۋە نوپۇسىنىڭ 90 پىرسەنتى موسۇلمانلاردىن تەشكىل تاپقان.

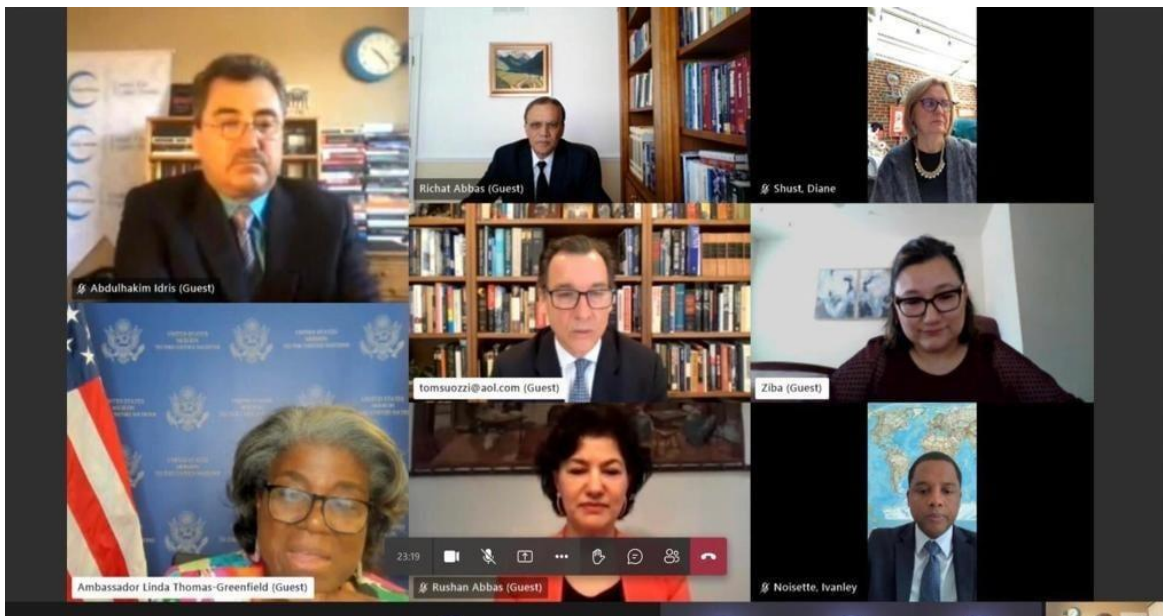
دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باشلامچىلىقى بىلەن 19 - ئاپرېل كۈنى دۇنيادىكى 70 تىن ئارتۇق كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتى بىرلەشمە ئىمزالىق ئوچۇق خەت ئېلان قىلىپ، كېلەر ئايدا خىتاي ۋە شەرقىي تۈركىستاننى زىيارەت قىلىشقا ھازىرلىنىۋاتقان ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كېڭىشىنىڭ رەئىسى مىشېل باچېلىت خانىمغا بولغان كونكرېتنى تەلەپلىرىنى ئوتتۇرىغا قويدى.

ئاساسلىقى ئۇيغۇر، تىبەت ۋە خوڭكوڭ تەشكىلاتلىرى تەرىپىدىن ئىنگلىزچە ۋە خىتايچە ئېلان قىلىنغان بۇ ئوچۇق مەكتۇپتا خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستاندىكى قىرغىنچىلىق قىلمىشلىرى ئالاھىدە ئەسكەرتىلىش بىلەن بىرگە، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كېڭىشى تەييارلاپ چىققان، شەرقىي تۈركىستان ھەققىدىكى دوكلاتنى سەپەردىن ئىلگىرى ئېلان قىلىش، دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ۋە تىبەت، خوڭكوڭ تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بىلەن ئۇچرىشىپ ئۇلارنىڭ پىكىرلىرىنى ئاڭلاپ بېقىش، شۇنىڭدەك بۇ قېتىمقى سەپەر ۋە تەكشۈرۈشنىڭ رەسمىيەتچىلىك بولۇپ قالماستىنلا كاپالەتلىك قىلىش قاتارلىقلار تەلەپ قىلىنغان.

بىرلەشمە باياناتتا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىنىڭ "مىشېل باچېلىت خانىم خىتاي سەپىرىدىن ئىلگىرى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرى بىلەن كۆرۈشۈشى، شۇنىڭدەك شەرقىي تۈركىستاندىكى قىرغىنچىلىق ھەققىدە شاھىتلارنىڭ باياناتلىرىنى ئاڭلاپ بېقىشى لازىم. چۈنكى بۇ زۇلۇملارغا ئۇچرىغۇچى خەلق توپى بىلەن ئۇچرىشىش ئۇلار ئالدىن ئويلىشىدىغان مەسىلىلەردىن بولۇشى لازىم" دېگەن سۆزلىرىگە ئورۇن بېرىلدى.

نۆۋەتتە مىشېل باچېلىتنىڭ بۇ قېتىمقى خىتاي سەپىرىنىڭ نەتىجىسىز ئاخىرلىشىدىغانلىقى ھەققىدە تۈرلۈك پىكىرلەر ئوتتۇرىغا چىقىۋاتقان بولۇپ، خىتاي ھۆكۈمىتىمۇ بۇنىڭ پەقەت "زىيارەت" بولىدىغانلىقىنى ئالاھىدە تەكىتلەپ كەلمەكتە.

ئامېرىكىنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىدا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى لىندا توماس خانىم ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنى تۇتقۇندىكى ئۇيغۇر زىيالىسى دوكتور گۈلشەن ئابباسقا ئىگە چىقىشقا چاقىردى.

20-ئاپرېل كۈنى تۇتقۇندىكى ئۇيغۇر زىيالىسى دوكتور گۈلشەن ئابباسنىڭ ئامېرىكىدىكى ئاكىسى دوكتور رىشات ئابباس، سىڭلىسى روشەن ئابباس، قىزى زىبا قاتارلىقلار بىلەن تور ئارقىلىق كۆرۈشۈپ سۆھبەتلەشكەندىن كېيىن تىۋىتتېرغا ئۇچۇر يوللاپ: "ئامېرىكا ھۆكۈمىتى گۈلشەن ئابباسنىڭ بىخەتەرلىكى ۋە ئۇنىڭ قويۇپ بېرىلىشى ئۈچۈن داۋاملىق خىتايغا بېسىم قىلىشى، خىتاينىڭ ئۇيغۇر ۋە باشقا ئېتنىقادچى ئاممىغا سېلىۋاتقان قەيەز زۇلۇمىغا قارشى سۆزلەپ تۇرۇشى كېرەك"، دېگەن.

ئۇ يەنە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى مىشېل باچېلېت (مىچېل باچەلەت) خانىمىنى ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك كىشىلىك ھوقۇق دوكلاتىنى دەرھال ئېلان قىلىشقا ۋە شەرقىي تۈركىستانغا قىلىدىغان زىيارىتىنىڭ ئۇچۇق-ئاشكارا، چەكلىمىسىز زىيارەت بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىشقا چاقىرغان.

خىتاينىڭ ب د ت دىكى ۋەكىللەر ئۆمىكى لىندا توماس خانىمىنىڭ يۇقىرىقى سۆزلىرىدىن نارازى بولۇپ، دەرھال ئىنكاس قايتۇرغان. ئۇلار تىۋىتتېردىكى ئىنكاسدا مۇنداق دېگەن:

«خىتاي ھۆكۈمىتى باچېلېتنىڭ شىنجاڭنى ئۆز ئىچىگە ئالدىغان زىيارىتىنى قارشى ئالدى. بۇ ئىككى تەرەپ ئوتتۇرىسىدىكى نورمال ئالماشتۇرۇش بولۇپ، سىياسىي كونترول قىلىش ۋە يامان غەيرەزلىك بېسىمىغا ئورۇن بېرىلمەيدۇ. بۇ خىل بىمەنە سۆزلەر پەقەت ئامېرىكىنىڭ زىيارەتنى قالايمىقانلاشتۇرۇش ئۈچۈن كاشىلاپەيدا قىلىش» تەك مۇددىئاسىنى ئاشكارىلايدۇ. خىتاي ۋەكىللەر ئۆمىكى يەنە ئامېرىكا ئەمەلدارلىرىنى "ئۆز دۆلىتىدىكى كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىلىرى بىلەن كارى بولماي، خىتاينىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلىشىۋالدى"، دەپ ئەيىپلىگەن. مىشېل باچېلېتنىڭ ئۇيغۇرلارغا مۇناسىۋەتلىك دوكلاتىنى ئېلان قىلماي تۇرۇپ شەرقىي تۈركىستاننى "زىيارەت" قىلماقچى بولۇشى، كۈچلۈك تەنقىدلىرىگە ۋە گۇمانلارغا يول ئاچماقتا. ئامېرىكا ھۆكۈمىتىدىن سىرت دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى 70 تىن ئارتۇق ئاممىۋى تەشكىلات كوللېكتىپ مەكتۇپ يوللاپ، مىشېل باچېلېتنىڭ بۇ قېتىمقى سەپىرى ھەققىدىكى تەلەپلىرىنى ئوتتۇرىغا قويغان ئىدى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 15 - ئاپرېل جۈمە كۈنى گېرمانىيەنىڭ كۆلن شەھرىدە < ئىنسانلىقنىڭ قانغىغان يارىسى شەرقىي تۈركىستان > دىگەن تېمىدا چوڭ تىپتىكى ئىپتار پائالىيىتى ئۆتۈشتۈرۈپ، ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن يېقىندىن ھەمكارلىشىپ، شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى ماددى ۋە مەنىۋىي جەھەتتىن يېقىندىن قوللاپ كەلگەن گېرمانىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا مىننەتدارلىق بىلدۈرۈش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقى ئۈستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىسلامىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان جىنايى قىلمىشلىرى ھەققىدە تەپسىلى مەلۇمات ۋە چۈشەنچە بەردى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم باشچىلىقىدىكى قۇرۇلتاينىڭ مەركەزدىكى بىر قىسىم مەسئۇللىرىنىڭ بىۋاسىتە ساھىبخانلىق قىلىشى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن ئىپتار پائالىيىتىگە گېرمانىيە فەدېرال جۇمھۇرىيىتى ئىسلام كونسەيى، ياۋروپا تۈرك فەدېراتسىيىسى، غەربىي تىراكىيا فەدېراتسىيىسى، ياۋروپا تۈرك - ئىسلام مەدەنىيەت جەمئىيەتلىرى بىرلىكى، ياۋروپا مىللىي گۇرۇش تەشكىلاتى قاتارلىق نوپۇزلۇق تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىنىڭ ئاساسلىق مەسئۇللىرى، سىياسى ئەرباپلار، كارخانىچىلار، شۇنداقلا گوللاندىيەدىكى لاگېر شاھىدىمىز قەلبىمىز سىدىق ۋە گېرمانىيەنىڭ مېيونخېن، كارلسرۇھ، دۇسسەلدورف قاتارلىق جايلارىدا ياشاۋاتقان ئۇيغۇر قېرىنداشلىرىمىزدىن بولۇپ كۆپ ساندا كىشى قاتناشتى.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى دىنىي ئۆلىما تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ئەپەندىمىزنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ئۆتكۈزۈلگەن ۋە قۇرۇلتاي دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى ھەبىبۇللاھ ئەھمەت قارىمىنىڭ قۇرئان تىلاۋىتى بىلەن باشلانغان بۇ قېتىمقى ئىپتار پائالىيىتىدە، ئالدى بىلەن دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن مەخسۇس رامزانلىق ئۈچۈن ھازىرلانغان ۋە مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرى يورۇتۇپ بېرىلگەن < ئىنسانلىقنىڭ قانۇنغا يارىشى شەرقىي تۈركىستان > دىگەن تېمىدىكى تۈركچە ھۆججەتلىك فىلىم قويۇپ بەرىلدى.

يۇقارقى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىنىڭ مەسئۇللىرى ئىپتار پائالىيىتىدە قىلغان سۆزلىرىدە كوممۇنىست خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە قارىتا رەھىمسىزلىكچە يۈرگۈزۈۋاتقان ۋە ھىشلىكلىرىگە ۋە ئىسلامىيەتكە قارشى ئېلىپ بېرىۋاتقان دۈشمەنلىكلىرىگە لەنەت ئوقۇش بىلەن بىرگە، ئۆزلىرىنىڭ ھەر زامان مەزلۇم شەرقىي تۈركىستان خەلقى بىلەن ھەمبەھەش ئىكەنلىكىنى، خىتاينىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسۈتىدىغانلىقىنى، شۇنداقلا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن بولغان ئۆزئارا ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىنى يەنىمۇ كۈچەيتىشكە غەيرەت قىلىدىغانلىقىنى ئىپادە قىلىشتى.

دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئىپتاردا قىلغان مىننەتدارلىق سۆزىدە، شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە باشتىن - ئاخىرى سەمىمىيلىك بىلەن ئىگە چىقىپ كەلگەن ياۋروپادىكى، جۈملىدىن گېرمانىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا چەكسىز رەھمەت ئېيتىدىغانلىقىنى ئىپادە قىلىش بىلەن بىرگە، ئەركىن دۇنيا مۇسۇلمانلىرى بىمالال روزا تۇتۇپ، ئىپتار قىلىپ، ئىبادەتلىرىنى قىلىۋاتقان بۈگۈنكىدەك خاسىيەتلىك كۈنلەردە شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ دىنىي ئېتىقادىدىن ۋە مۇسۇلمانچە ياشاش ھوقۇقىدىن تامامەن مەھرۇم قالدۇرۇلۇۋاتقانلىقىدىن، ۋە تىنمىز شەرقىي تۈركىستاندا ئەزان ئاۋازىنىڭ پۈتۈنلەي بوغۇلغانلىقىدىن چەكسىز ئازاپلىنىش ھېس قىلىۋاتقانلىقىنى تەكىتلەپ ئۆتۈش بىلەن بىرگە، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ جىددىي ئىرقىي قىرغىنچىلىقىغا دۇچار بولۇۋاتقان شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى بۇ خەۋپتىن قۇتقۇزۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈتكۈل ئىسلام دۇنياسىنىڭ سۈكۈتىنى بۇزۇپ ئورنىدىن دەس تۇرۇشى لازىملىقىنى ئەسكەرتىپ ئۆتتى.

ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ھەر يىللىق رامازان ئېيىدىن پايدىلىنىپ ياۋروپادىكى، جۈملىدىن گېرمانىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا ئۇيغۇرلار مەسىلىسىنى ئاڭلىتىشنى ئادەتكە ئايلاندۇرۇپ كەلمەكتە.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئاۋۇستىرىيەنىڭ پايتەختى ۋىيانا « ئىنسانلىقنىڭ قانغىن يارىسى شەرقىي تۈركىستان » دىگەن تېمىدا چوڭ تىپتىكى ئىپتار پائالىيىتى ئۆتكۈزدى

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى 21 - ئاپرېل كۈنى ئاۋۇستىرىيەنىڭ پايتەختى ۋىيەنا « ئىنسانلىقنىڭ قانغىن يارىسى شەرقىي تۈركىستان » دىگەن تېمىدا چوڭ تىپتىكى ئىپتار پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرۇپ، شەرقىي تۈركىستان داۋاسىنى ماددى ۋە مەنىۋىي جەھەتتىن يېقىندىن قوللاپ كەلگەن ، ئاۋۇستىرىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا، تۈرك كارخانىچىلىرىغا ۋە ئاممىۋىي تەشكىلاتلارغا رەھبەت ئېيتىش بىلەن بىرگە، ئۇلارغا مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقى ئۈستىدىن يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئۇنىڭ خەلقئارادىكى ئىنكاسلىرى ھەققىدە تەپسىلى مەلۇمات ۋە چۈشەنچە بەرگەن.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم باشچىلىقىدىكى قۇرۇلتاينىڭ مەركەزىدىكى بىر قىسىم مەسئۇللىرىنىڭ بىۋاسىتە ساھىبخانلىق قىلىشى بىلەن ئۆتكۈزۈلگەن مەزكۇر ئىپتار پائالىيىتىگە ئاۋۇستىرىيەدىكى مۇسۇلمان جامائىتى، ياۋروپا ياشلار تەشكىلاتى، ئاۋۇستىرىيە < سۆز پارتىيەسى >، ئاۋۇستىرىيە تۈرك فېدېراتسىيىسى، مۇستەقىل ئىش ئادەملىرى جەمىيىتى مۇستادىنىڭ ئاۋۇستىرىيە شۆبىسى، ئەزەربەيجان كارخانىچىلار جەمىيىتى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ ئاساسلىق مەسئۇللىرى ۋە ئاۋۇستىرىيەدىكى تۈرك مەتبۇئاتلارنىڭ خادىملىرىدىن بولۇپ كۆپ ساندا كىشى قاتناشقان.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى، دىنىي ئۆلىما تۇرغۇنجان ئالاۋۇدۇن ئەپەندىنىڭ رىياسەتچىلىكىدە ئۆتكۈزۈلگەن ۋە قۇرۇلتاي دىنىي ئىشلار كومىتېتىنىڭ مۇدىرى ھەبىبۇللاھ ئەھمەت قارىمىنىڭ قۇرئان تىلاۋىتى بىلەن باشلانغان بۇ قېتىمقى ئىپتار پائالىيىتىدە ئېچىلىش سۆزى قىلغان ئاۋۇستىرىيە ئۇيغۇر جەمىيىتىنىڭ رەئىسى مەۋلان دىلشات ئەپەندىم، ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە ھېسداشلىق قىلىپ كەلگەن ۋە ئۇلارنىڭ ھەقلىق داۋاسىنى ماددى ۋە مەنىۋىي جەھەتتىن قوللاپ كەلگەن ئاۋۇستىرىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا ۋە تۈرك كارخانىچىلىرىغا شەرقىي تۈركىستان خەلقى نامىدىن، جۈملىدىن ئاۋۇستىرىيەدىكى ئۇيغۇر جامائىتى نامىدىن ئالاھىدە رەھبەت ئېيتىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

ئارقىدىن مېھمانلارغا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى تەرىپىدىن مەخسۇس رامزانلىق ئۈچۈن ھازىرلانغان ۋە مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە يۈرگۈزۈۋاتقان ئىرقىي قىرغىنچىلىقى ۋە ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەتلىرى يورۇتۇپ بېرىلگەن « ئىنسانلىقنىڭ قانغىن يارىسى شەرقىي تۈركىستان » دىگەن تېمىدىكى تۈركچە ھۆججەتلىك فىلىم قويۇپ بېرىلگەن. يۇقارقى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىنىڭ مەسئۇللىرى ئىپتار پائالىيىتىدە قىلغان سۆزلىرىدە، ئۆزلىرىنىڭ ھەر زامان مەزلۇم شەرقىي تۈركىستان خەلقى بىلەن ھەمىشە شۇ ئىكەنلىكىنى، خىتاينىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىقنى توسۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشچانلىق كۆرسۈتىدىغانلىقىنى، شۇنداقلا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى بىلەن بولغان ئۆز-ئارا ھەمكارلىق مۇناسىۋەتلىرىنى يەنىمۇ كۈچەيتىشكە غەيرەت قىلىدىغانلىقىنى ئىپادە قىلىشقان.

دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ئىپتاردا قىلغان مىننەتدارلىق سۆزىدە، شەرقىي تۈركىستان خەلقىگە باشتىن - ئاخىرى سەمىمىيلىك بىلەن ئىگە چىقىپ كەلگەن ۋە لوندوندا قۇرۇلغان ئۇيغۇر سوت كوللىگىيەسىگە ماددى جەھەتتىن ياردەمدە بولغان ئاۋۇستىرىيەدىكى تۈرك - ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا، تۈرك كارخانىچىلىرىغا چەكسىز رەھمەت ئېيتىدىغانلىقىنى ئىپادە قىلىش بىلەن بىرگە، ئىركىن دۇنيا مۇسۇلمانلىرى بىمالال روزا تۇتۇپ، ئىپتار قىلىپ، ئىبادەتلىرىنى قىلىۋاتقان بۈگۈنكىدەك خاسىيەتلىك كۈنلەردە شەرقىي تۈركىستان خەلقىنىڭ دىنىي ئېتىقادىدىن ۋە مۇسۇلمانچە ياشاش ھوقۇقىدىن تامامەن مەھرۇم قالدۇرۇلۇۋاتقانلىقىنى، ۋە تىنىمىز شەرقىي تۈركىستاندا ئىزان ئاۋازىنىڭ پۈتۈنلەي بوغۇلغانلىقىنى تەكىتلەپ ئۆتۈش بىلەن بىرگە، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ جىددىي ئىرقىي قىرغىنچىلىققا دۇچار بولۇۋاتقان شەرقىي تۈركىستان خەلقىنى بۇ خەۋپتىن قۇتقۇزۇپ قېلىش ئۈچۈن پۈتكۈل ئىسلام دۇنياسىنىڭ سۈكۈتىنى بۇزۇپ ئورنىدىن دەس تۇرۇشى لازىملىقىنى ئەسكەرتىپ ئۆتكەن.

ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتى ھەققىدىكى ئومۇمىي دوكلاتنى دەرھال ئېلان قىلىشقا چاقىرىش مەقسىدىدە،
5 - ئاينىڭ 13 - كۈنى جەنۇەدىكى ب د ت بىناسى ئالدىدا زور كۆلەملىك بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزۈلمەكچى

17- ئاپرېل چاقىرىلغان دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ كېڭەيتىلگەن تور يىغىنىدا، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى مىشەل باچېللېت خانىمىنىڭ ئالدىمىزدا شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بارىدىغان زىيارىتى مەزگىلىدە ئىلھام توختى، يالقۇن روزى، قۇربان مامۇت، ۋاھىدجان ئوسمان قاتارلىقلارنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالغان تۈرمىلەردىكى، جازا لاگېرلىرىدىكى ۋە مەجبۇرى ئەمگەك مەيدانلىرىدىكى ئۇيغۇر سەرخىللىرى ۋە باشقا تۇتقۇنلار بىلەن بىۋاسىتە ھالدا كۆرۈشۈشنى تەلەپ قىلىش بىلەن بىرگە، شۇنداقلا، ئۇنى ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كېڭىشىنىڭ ئاللىبۇرۇن تاماملىنىپ بولۇنغان، ئەمما ھازىرغىچە ئېلان قىلىنىشى كېچىكتۈرۈلگەن، ئۇيغۇرلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ۋەزىيىتى ھەققىدىكى ئومۇمىي دوكلاتىنى دەرھال ئېلان قىلىشقا چاقىرىش مەقسىدىدە 5 - ئاينىڭ 13 - كۈنى جەنۇەدىكى ب د ت بىناسى ئالدىدا زور كۆلەملىك بىرلەشمە نامايىش ئۆتكۈزۈش ھەققىدە قارار قوبۇل قىلىندى.

ئالدىمىزدىكى كۈنلەردە دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ باشلامچىلىقىدا ياۋروپادىكى ھەرقايسى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ ئاساسلىق مەسئۇللىرىدىن تەركىپ تاپقان مەخسۇس تەييارلىق كومىتېتى قۇرۇپ چىقىلىدۇ.

بۇ قېتىمقى بىرلەشمە نامايىشقا ياۋروپادا ياشاۋاتقان ئۇيغۇرلاردىن باشقا يەنە تىبەتلىكلەر، جەنۇبىي موڭغولىستانلىقلار، خوڭكوڭلۇقلار ۋە باشقا كىشىلىك ھوقۇق تەشكىلاتلىرىنىڭمۇ كەڭ دائىرىدە قاتنىشىشى قولغا كەلتۈرۈلىدۇ.

بىرلەشمە نامايىشنىڭ رۇخسىتى ئۈچۈن شىۋىتسارىيە ئۇيغۇر جەمئىيىتى تەرىپىدىن جەنۇە ساقچى ئىدارىسىغا ئىلتىماس سۇنۇلدى.

قۇرۇلتاي رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم بۇ مۇناسىۋەت بىلەن قىلغان سۆزىدە، ب د ت كىشىلىك ھوقۇق ئالىي كومىسسارى مىشەل باچېللېت خانىمىنىڭ ئالدىمىزدا شەرقىي تۈركىستاندا ئېلىپ بارىدىغان زىيارىتىنىڭ نۆۋەتتە ھەم ب د ت نىڭ، ھەم دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى باشچىلىقىدىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ ئەڭ ئاساسلىق كۈنتەرتىپلىرىنىڭ بىرىگە

ئايالانغانلىقىنى، مۇستەبىت خىتاي ھاكىمىيىتىنىڭ مىشەل باچېللېت باشچىلىقىدىكى ب د ت تەكشۈرۈش ھەيئىتىنىڭ كۆزىنى ئالدىن ياساپ چىققان ساختە مەنزىرىلەر بىلەن بوياشنىڭ

ئالدىنى ئېلىش مەقسىدىدە بۇ نامايىشنى ئۆتكۈزۈشنىڭ زۆرۈرلىكى، شۇڭا ياۋروپانىڭ ھەرقايسى ئەللىرىدە ياشاۋاتقان قېرىنداشلىرىمىزنىڭ تۈرمىلەردە، جازا لاگېرلىرىدا ۋە مەجبۇرى

ئەمگەك مەيدانلىرىدا ئازاپ - ئوقۇبەت چېكىۋاتقان ئەزىز خەلقىمىزنىڭ ھەقىقىي - ھۆرمىتى ئۈچۈن بىر كۈنلۈك ۋاقىتنى سەرپ قىلىپ 13 - ماي كۈنى جەنۇەدىكى ب د ت بىناسى

ئالدىدا ئۆتكۈزۈلىدىغان بىرلەشمە نامايىشقا ئاكتىپلىق بىلەن ئىشتىراك قىلىشىنى ئۈمىت قىلىدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

نامايىشقا قاتنىشىشنى ئارزۇ قىلغان قېرىنداشلىرىمىز ھازىردىن باشلاپ ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق دۆلەتلەردىكى ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىغا ياكى قۇرۇلتاي مەركىزى ئورگىنىغا تىزىملاپ بولىدۇ.

17- ئاپرېل يەكشەنبە چاقىرىلغان ۋە قۇرۇلتاي رەھبەرلىرى، قۇرۇلتاي تەركىبىدىكى قېرىنداش تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ مەسئۇللىرىدىن بولۇپ 80 نەپەرگە يېقىن كىشى قاتناشقان قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ كېڭەيتىلگەن تور يىغىنىدا سۆز قىلغان تەشكىلات رەھبەرلىرى قۇرۇلتاينىڭ جەنۇدە نامايىش ئۆتكۈزۈش ھەققىدىكى قارارىنى قوللاپ قۇۋەتلەيدىغانلىقىنى ئىپادە قىلىشتى. بۇ قېتىمقى كېڭەيتىلگەن يىغىندا يەنە قۇرۇلتاي رەئىسى دولقۇن ئەيسا ئەپەندىم ، قۇرۇلتاينىڭ ئۆتكەن ئىككى ئايدىن بۇيان ئېلىپ بارغان پائالىيەتلىرى ھەققىدە ، قۇرۇلتاي ئىجرائىيە كومىتېتىنىڭ رەئىسى ئۆمەر قانات ئەپەندىم ئۆزىنىڭ مالايسىيا ۋە ھىندونوزىيەگە باشلاتقان زىيارىتى ھەققىدە ، قۇرۇلتاينىڭ مۇئاۋىن رەئىسى پەرھات يورۇڭقاش ئەپەندىم بولسا دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيىنىڭ ساھىبخانلىقى ۋە ھەرقايسى ئەللەردىكى قېرىنداش تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ سىفونىسورلۇقىدا بۇيىل 5 - ئاينىڭ 26 - كۈنىدىن 28 - كۈنىگىچە گېرمانىيەنىڭ مىيونخ شەھرىدە چاقىرىلىدىغان 2 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشىنىڭ تەييارلىق خىزمەتلىرى ھەققىدە مەلۇمات بەردى.

2 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشى تەييارلىق كومىتېتى ھازىرغا قەدەر 20 دىن ئارتۇق دۆلەتتە پائالىيەت ئېلىپ بېرىۋاتقان 70 تىن ئارتۇق ئۇيغۇر تەشكىلاتىنىڭ ئاساسلىق مەسئۇللىرى، ئۇيغۇر تەتقىقاتچى ۋە ئالىملار ، دىنىي ئۆلۇملار ، تونۇلغان جامائەت ئەرباپلىرى ۋە ھەر ساھە زاتلىرىدىن بولۇپ جەمئى 200 نەپەردىن ئارتۇق ۋەكىل ئۆزلىرىنىڭ گېرمانىيەنىڭ مىيونخ شەھرىدە چاقىرىلىدىغان 2 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشىگە بىۋاسىتە كېلىپ قاتنىشىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

دۇنيا ئۇيغۇر قۇرۇلتىيى مەركىزى ئورگىنى 2 - نۆۋەتلىك شەرقىي تۈركىستان مىللىي كېڭىشىگە قاتنىشىدىغان ۋەكىللەرنىڭ تىزىملىكىنى گېرمانىيە تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكىگە يوللاپ ئۇلاردىن ھەرقايسى ئەللەردىن كېلىدىغان ۋەكىللەرگە ۋىزا جەھەتتىن قۇلايلىق يارىتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلغان.

